

KA1 Kansantaloustieteen perusteet: makrotaloustieteen osuus, syksy 2011

Antti Ripatti

Laskuharjoitus 4

Tehtävä 1

Mene Tilastokeskuksen verkkisivuille ja etsi mikä oli lokakuun työttömyysaste. Mikä oli työttömyysaste siinä joukossa, joka vastaa väestöryhmääsi (iän, sukupuolen, jne mukaan)? Mistä tämä työttömyys johtuu?

Tehtävä 2

Oletetaan, että hallitus päättää laista, joka takaa kaikille työntekijöille jonkin työsuhte-edun, jonka kustannus työnantajalle työtuntia kohden on vaikkapa 4 €. Perustelee seuraavat vastaukset kuviota käyttäen mikäli mahdollista.

- Mitä vaikutusta tällä on työvoiman kysyntään?
- Työntekijät arvottavat tämän edun yhtä suureksi kuin sen kustannus on. Miten käy työvoiman tarjonnan?
- Jos palkanmuodostus on vapaata eli se tasapainottaa kysynnän ja tarjonnan, niin miten tämä laki vaikuttaa palkkaan ja työllisyyteen? Ovatko työnantajat aiempaa paremmassa vai huonommassa asemassa? Ovatko työntekijät aiempaa paremmassa vai huonommassa asemassa?
- Jos minimipalkkalaki estää palkkoja tasapainottamasta työn kysyntää ja tarjontaa, niin miten tämä uusi laki vaikuttaa palkkaan, työllisyyteen ja työttömyyden määrään? Ovatko työnantajat aiempaa paremmassa vai huonommassa asemassa? Ovatko työntekijät aiempaa paremmassa vai huonommassa asemassa?
- Oletetaan, että työntekijät eivät arvosta tätä työsuhte-etua lainkaan. Miten vastaukset b, c ja d –kohtiin muuttuvat?

Tehtävä 3

Oletetaan, että talous on pitkän aikavälin tasapainossaan. Tuotanto on siis kasvutekijöiden määrittämällä tasolla.

- Kuvas em. taloustilanne kuviolla. Piirrä kokonaiskysyntäkäyrä (AD), lyhyen aikavälin kokonaistarjontakäyrä (SRAS) ja pitkän aikavälin kokonaistarjontakäyrä (LRAS).
- Oletetaan, että kokonaiskysyntä supistuu finanssikriisin vuoksi. (Siirtyykö käyrä vai siirrytäänkö käyrällä?) Täydennä edellisen kohdan diagrammaa ja selitä mitä tapahtuu talouden tuotannolle ja hintatasolle lyhyellä aikavälillä! Mitä tapahtuu työttömyysasteelle?
- Oletetaan, että kokonaistarjonnan jäykkyys riippuu palkkajäykkyyksistä eli kokonaistarjontakäyrä on lyhyellä aikavälillä tästä syystä nouseva, mutta palautuu (jäykkyyksien takia) hitaasti pitkän aikavälin pystysuoraksi kokonaistarjontakäyräksi. Kerro käyrien avulla mitä tapahtuu lyhyen aikavälin ja pitkä aikavälin kokonaistarjontakäyrille em. kuviojärjestelmässä.

Tehtävä 4

Oletetaan, että keskuspankki saa toimillaan aikaan sen, että taloudenpitäjät (sekä kotitaloudet että yritykset) odottavat hintojen nousevan. Mitä tapahtuu tuotannolle ja hintatasolle lyhyellä aikavälillä? Vertaa tätä tilannetta siihen, että yritykset eivät usko hintojen nousevan.

Tehtävä 5

Rahapolitiikan osalta on keskusteltu hintatasotavoitteesta eli siitä, että tavoitetta ei asetettaisikaan inflaatiiovauhdille vauhdille vaan hintatasolle. Oletetaan, että keskuspankki ottaa käyttöön rahapolitiikan hintatasotavoitteen eli tavoittelee tiettyä hintatasoa.

- Osoita kuvion avulla kuinka keskuspankki reagoisi tilanteessa, jossa kokonaiskysyntäkäyrä on siirtynyt vasemmalle.
- Mitä keskuspankki tekisi tilanteessa, jossa lyhyen aikavälin kokonaistarjontakäyrä on siirtynyt vasemmalle.
- Onko olemassa jotain toista rahapolitiikkaa, joka kussakin tapauksessa johtaisi yllämainittuja tilanteita pienempään tuotannon vaihteluun.

Tehtävä 6

Oletetaan, että ensi keväänä muodostettava hallitus päättää laskea veroja 2 mrd. eurolla. Oletetaan lisäksi, ettei tarvitse huomioida syrjäytysvaikutusta (crowding out) ja että rajakulutusalttius (MPC, se osuus tuloista, joka kulutetaan) on $\frac{3}{4}$.

- Mikä on veronalennuksen välitön vaikutus kokonaiskysyntään?
- Mitä vaikutuksia seuraa välittömästä vaikutuksesta? Mikä on veronalennuksen koko vaikutus kokonaiskysyntään (politiikan kielessä puhutaan "dynaamisista vaikutuksista")?
- Miten tämä koko vaikutus vertaantuu tilanteeseen, jossa julkisia ostoja lisätään 2 mrd. eurolla? Selitä miksi!

Tehtävä 7-10 (kukin kohta on yksi "tehtävä")

Johda erillisen kalvoasetin kulutusfunktio (periodin 1 kulutus elinkaaritulojen funktiona) tilanteessa, jossa w_1 ja w_2 tulkitaan nimellistuloina ja ensimmäisen periodin budjettirajoite on

$$p_1 C_1 + S = W_1$$

ja toisen periodin budjettirajoite

$$p_2 C_2 = W_2 + S$$

Termit p_1 ja p_2 viittaavat ensimmäisen ja toisen periodin hintatasoon.

- Johda intertemporaalinen budjettirajoite inflaatiiovauhdin avulla. (Brutto)inflaatiiovauhti on $\pi = p_2/p_1$
Eli hintatason suhteellinen muutos periodista 1 periodille 2.
- Ratkaise toisen periodin kulutus tästä intertemporaalisesta budjettirajoitteesta, sijoita se (logaritmiseen) hyötyfunktioon (periodin 2 kulutuksen paikalle) ja ratkaise periodin 1 kulutusta koskeva optimaalisuusehto
- Miten inflaatio esiintyy optimaalisuusehdossa, ts. mitä vaikutuksia inflaatiolla on?
- Ratkaise kulutusfunktio? Miten inflaatio vaikuttaa kulutukseen?